

EUROPEISKA DATATILLSYNSMANNEN

Sammanfattning av Europeiska datatillsynsmannens yttrande om åtta förhandlingsmandat för ingående av internationella avtal om utbyte av personuppgifter mellan Europol och tredjeländer

(Den fullständiga texten till detta yttrande finns på engelska, franska och tyska på Europeiska datatillsynsmannens webbplats www.edps.europa.eu)

(2018/C 170/02)

1. INLEDNING OCH BAKGRUND

Europolförordningen ⁽¹⁾ innehåller särskilda bestämmelser om överföring av uppgifter från Europol till länder utanför EU. I artikel 25.1 i Europolförordningen anges ett antal rättsliga grunder på vilka Europol lagenligt kan överföra uppgifter till myndigheter i tredjeländer. En möjlighet är att kommissionen i enlighet med artikel 36 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 ⁽²⁾ antar ett beslut om adekvat skyddsnivå, i vilket det konstateras att det tredjeland som Europol överför uppgifter till kan garantera en adekvat skyddsnivå. För tillfället finns det inget sådant beslut om adekvat skyddsnivå. Europols andra möjlighet att lagenligt överföra uppgifter till ett tredjeland är att det inrättas ett lämpligt regelverk genom ingående av en bindande internationell överenskommelse mellan EU och det mottagande tredjelandet.

Den 20 december 2017 antog kommissionen åtta rekommendationer ⁽³⁾ till rådets beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar avseende internationella avtal mellan Europeiska unionen (EU) och åtta tredjeländer i Mellanöstern och Nordafrika (Mena-regionen), nämligen Algeriet, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Marocko, Tunisien och Turkiet. Dessa internationella avtal kommer att utgöra den rättsliga grund som krävs för utbyte av personuppgifter mellan Europol och de myndigheter i dessa tredjeländer som är behöriga att bekämpa grov brottslighet och terrorism.

Kommissionen anser att det behövs ett närmare samarbete mellan Europol och dessa åtta länder mot bakgrund av den politiska strategi för EU som fastställs i Europeiska säkerhetsagendan ⁽⁴⁾, rådets slutsatser ⁽⁵⁾ och den globala strategin för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik ⁽⁶⁾ samt mot bakgrund av de europeiska brottsbekämpande myndigheternas och Europols operativa behov. Dessa åtta länder identifierades också i den elfte rapporten om framsteg i riktning mot en effektiv och verklig säkerhetsunion ⁽⁷⁾. Vid samarbete med Mena-länder tas hänsyn till regionen som helhet ⁽⁸⁾. Den rådande instabiliteten i regionen, särskilt situationen i Syrien och Irak, identifieras som ett långsiktigt säkerhetsshot mot EU. Detta gäller både den faktiska kampen mot terrorism och terrorismrelaterad organiserad brottslighet och migrationsrelaterade utmaningar, såsom underlättande av irreguljär migration och människohandel. Samarbete med de lokala brottsbekämpande myndigheterna ses också som avgörande för att möta dessa utmaningar.

I enlighet med det förfarande som fastställs i artikel 218 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) kommer kommissionen att ansvara för att på EU:s vägnar förhandla fram dessa internationella avtal med tredjeländer. Genom de åtta rekommendationerna vill kommissionen erhålla bemyndiganden från Europeiska unionens råd (rådet) att inleda förhandlingar med de åtta tredjeländerna i fråga. När förhandlingarna väl har avslutats krävs det, för att avtalen formellt ska kunna ingås, att Europaparlamentet godkänner de framförhandlade avtalstexterna och att rådet undertecknar avtalen.

5. SLUTSATS

Europeiska datatillsynsmannen välkomnar den uppmärksamhet som ägnats åt uppgiftsskydd i bilagorna till kommissionens rekommendationer av den 20 december 2017, vilka kommer att utgöra kommissionens mandat att på EU:s vägnar förhandla fram de respektive internationella avtal som ska ingås med de åtta Mena-länder avseende vilka samarbete med Europol planeras.

För att säkerställa att de internationella avtal som planeras för att Europol lagenligt ska kunna överföra uppgifter till de behöriga myndigheterna i de åtta länderna är förenliga med artikel 52.1 i stadgan, behöver en fullständig bedömning göras av huruvida de är nödvändiga och proportionerliga. För att möjliggöra en sådan djupgående bedömning i varje enskilt fall rekommenderar Europeiska datatillsynsmannen att behoven av överföring ytterligare avgränsas och differentieras utifrån den särskilda situationen i respektive tredjeland och verkligheten på marknaden. Räckvidden för vart och ett av de internationella avtalen och syftena med överföringen till tredjelandet i fråga bör specificeras ytterligare i bilagorna. Europeiska datatillsynsmannen rekommenderar vidare att konsekvensbedömningar genomförs för att bättre bedöma de risker som överföring av uppgifter till dessa tredjeländer innebär för den enskildes rätt till integritet och uppgiftsskydd, och även för andra grundläggande rättigheter och friheter som garanteras i stadgan, i syfte att definiera exakt vilka skyddsåtgärder som är nödvändiga.

EDPS noterar att Europol enligt artikel 25.1 b i Europolförordningen lagenligt kan överföra uppgifter till tredjeland, om en bindande internationell överenskommelse ingås mellan EU och det mottagande tredjelandet och på villkor att överenskommelsen i fråga innehåller lämpliga skyddsåtgärder. Europeiska datatillsynsmannen anser att "lämpliga skyddsåtgärder" i den mening som avses i Europolförordningen innebär att de internationella avtal som ingås med tredjeländer

- bör garantera fullständig överensstämmelse i de mottagande tredjeländerna med artikel 8 i stadgan, särskilt vad gäller principen om ändamålsbegränsning, rätten till tillgång, rätten till rättelse och rätten till kontroll som utövas av en oberoende myndighet, vilka särskilt fastställs i stadgan,
- bör följa EU-domstolens yttrande 1/15, genom att garantera att den skyddsnivå som följer av dessa avtal är väsentligen likvärdig med den skyddsnivå som garanteras i EU-lagstiftningen,
- i tillämpliga delar bör innehålla de kriterier som anges i skäl 71 i direktiv (EU) 2016/680, dvs. överföringar av personuppgifter ska omfattas av tystnadsplikt och av principen om specificitet och personuppgifterna får inte användas för att göra framställningar om, meddela eller verkställa dödsstraff eller någon form av grym och omänsklig behandling,
- bör spegla särskilda skyddsåtgärder som anges i Europolförordningen, såsom begränsningar som specificeras av tillhandahållaren av uppgifterna, och
- bör innehålla grundläggande garantier med avseende på brottsutredningar samt skyddsåtgärder, så att de förutsebara risker som överföring till tredjeländer kan innebära med avseende på andra grundläggande rättigheter och friheter kan hanteras från fall till fall.

Utöver ovanstående allmänna rekommendationer lämnar EDPS i detta yttrande rekommendationer och kommentarer som rör följande specifika aspekter i de framtida internationella avtal som kommer att förhandlas fram med de Mena-länder som anges i förhandlingsmandaten:

- Principen om ändamålsbegränsning och principen om specificering av syftet avseende uppgifter som överförs av Europol.
- Vidare överföring från de behöriga myndigheterna i tredjeländerna i fråga.
- Begränsningar i behandlingen av information som överförs från Europol till de behöriga myndigheterna i tredjeländerna.
- Oberoende tillsyn som säkerställs i tredjeländerna.
- De registrerades rättigheter.
- Överföring av särskilda kategorier av uppgifter till de behöriga myndigheterna i tredjeländerna.
- Lagring av de uppgifter som överförs av Europol.
- Möjligheten att avbryta tillämpningen och säga upp de internationella avtalen i fall av överträdelser av bestämmelserna i dem.

Utfärdat i Bryssel den 14 mars 2018.

Giovanni BUTTARELLI

Europeiska datatillsynsmannen

(¹) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 av den 11 maj 2016 om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF (EUT L 135, 24.5.2016, s. 53) (nedan kallad *Europolförordningen*).

- (2) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (EUT L 119, 4.5.2016, s. 89).
- (3) Rekommendation till rådets beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar avseende ett avtal mellan Europeiska unionen och Hashemitiska konungariket Jordanien om utbyte av personuppgifter mellan Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och de myndigheter i Hashemitiska konungariket Jordanien som är behöriga vad gäller bekämpning av grov brottslighet och terrorism, COM(2017) 798 final; rekommendation till rådets beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar avseende ett avtal mellan Europeiska unionen och Republiken Turkiet om utbyte av personuppgifter mellan Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och de myndigheter i Turkiet som är behöriga vad gäller bekämpning av grov brottslighet och terrorism, COM(2017) 799 final; rekommendation till rådets beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar avseende ett avtal mellan Europeiska unionen och Republiken Libanon om utbyte av personuppgifter mellan Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och de myndigheter i Libanon som är behöriga vad gäller bekämpning av grov brottslighet och terrorism, COM(2017) 805 final; rekommendation till rådets beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar avseende ett avtal mellan Europeiska unionen och Staten Israel om utbyte av personuppgifter mellan Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och de myndigheter i Staten Israel som är behöriga vad gäller bekämpning av grov brottslighet och terrorism, COM(2017) 806 final; rekommendation till rådets beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar avseende ett avtal mellan Europeiska unionen och Tunisien om utbyte av personuppgifter mellan Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och de myndigheter i Tunisien som är behöriga vad gäller bekämpning av grov brottslighet och terrorism, COM(2017) 807 final; rekommendation till rådets beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar avseende ett avtal mellan Europeiska unionen och Konungariket Marocko om utbyte av personuppgifter mellan Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och de myndigheter i Konungariket Marocko som är behöriga vad gäller bekämpning av grov brottslighet och terrorism, COM(2017) 808 final; rekommendation till rådets beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar avseende ett avtal mellan Europeiska unionen och Arabrepubliken Egypten om utbyte av personuppgifter mellan Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och de myndigheter i Arabrepubliken Egypten som är behöriga vad gäller bekämpning av grov brottslighet och terrorism, COM(2017) 809 final; rekommendation till rådets beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar avseende ett avtal mellan Europeiska unionen och Demokratiska folkrepubliken Algeriet om utbyte av personuppgifter mellan Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och de myndigheter i Demokratiska folkrepubliken Algeriet som är behöriga vad gäller bekämpning av grov brottslighet och terrorism, COM(2017) 811 final.
- (4) Meddelande från kommissionen av den 28 april 2015 till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Europeiska säkerhetsagendan*, COM(2015) 185 final.
- (5) Rådets slutsatser av den 19 juni 2017 om EU:s yttre åtgärder för terrorismbekämpning, dokument 10384/17.
- (6) *Delade visioner, gemensamma åtgärder: Ett starkare Europa – En global strategi för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik*, finns på: <http://europa.eu/globalstrategy/en>.
- (7) Meddelande från kommissionen av den 18 oktober 2017 till Europaparlamentet, Europeiska rådet och rådet – *Elfte rapporten om framsteg i riktning mot en effektiv och verklig säkerhetsunion*, COM(2017) 608 final.
- (8) Se samförståndsavtalet om alla kommissionens rekommendationer till rådets beslut, vilka lades fram den 20 december 2017, utom rekommendationen rörande Israel.
-